

SUOMEN TIETOLIKENNETEKNISET RY

75-VUOTIS-

KATSAUS

LIITON TOIMINTAAN

1920 - 1995

Heikki Santala
puheenjohtaja

Kansainvälinen toiminta

Liitto on vuosikymmenien ajan ollut tiiviisti Kansainvälisen kuljetystehtävien liiton ITF:n, sen pohjoismaisen järjestön NTF:n sekä radiosähkötäjien keskusjärjestö IFR:n toiminnassa mukana. Samoin liitto on aina vuodesta 1948 lähtien ollut Pohjoismaiden radiosähkötäjäjärjestöjen konferensseissa ja muussa kiinteässä yhteistyössä mukana.

LIITON HALLINTO JA TOIMISTO

Liiton ylintä päätäntävaltaa käyttävät kaksi kertaa vuodessa kokoon tuvat liiton kokoukset, kevät- ja syyskokous. Kokoukset ovat avoimia kaikille jäsenille.

Liiton hallitus huolehtii liiton käytännön toiminnasta yhdessä toimihenkilöiden kanssa. Hallituksessa on puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi edustus liiton kaikista jäsenryhmistä. Hallituksen toimikausi kestää kolme vuotta.

Liiton toiminnanjohtajana on radiosähkötäjä *Heikki Santala* ja järjestösihteerinä radiosähkötäjä *Bertel Österlund*.

Liiton toimisto sijaitsee omistushuoneistossa Perämiehenkatu 7 A 1, 00150 Helsinki.

KIIJOKSET

Suomen Tietoliikennetekniset ry:n puolesta esitän parhaat kiitoksemme yhteistyökumppaneillemme hyvästä yhteistyöstä.

Kiitän liiton jäsenistöä esimerkiksi yhdistyksen puolesta ja liiton toimintojen varauksellisuuden tukemisesta, samoin liiton hallituksen mittavan vapaaehtoisen työn yhteiseksi eduksi tehneitä jäseniämme.

Erityisellä kunnioituksella muistamme liiton perustajajäseniä ja menneitä sukupolvia

Heikki Santala

ST

SUOMEN TIETOLIIKENNETEKNISET RY
PERÄMIEHENKATU 7 A 1, 00150 HELSINKI

TIEDOTTAA

Puh. 90-635320
Fax. 90-669868

Radioliikenteen ammattijärjestö

SUOMEN TIETOLIIKENNETEKNISET RY

75 VUOTTA
21.11.1995

Maan ensimmäisen kansainvälisen radiosähkötäjäkurssin oppilaiden vuonna 1920 ammattikuntansa etujärjestöksi perustama *Suomen Radiosähkötäjäliitto ry*, nykyiseltä nimeltään *Suomen Tietoliikennetekniset ry* on toiminut **75 vuotta**. Tämän vanhempi ei radioliikenteen ammattijärjestö ole voinut maassamme ollakaan, sillä juuri nämä ensimmäiset kansainväliset radiosähkötäjät aloittivat sivilisoidun radioliikenteen Suomessa.

Alkuvuonna radiosähkötäjiä koulutettiin kaupparenkulun tarpeisiin; kauppalavaroille, jäämurtajun ja rannikko-radioasemille. Sittemmin radiosähkötäjien hoitama kansainvälinen radioliikenne laajeni asteittain lentoliikenteeseen; lennokkeisiin ja lennonjohtoon, säähäpalveluun, poliisiradio-liikenteeseen, ulkoasiainhallintoon, erilaiseen tutkimustoimintaan, ym. Kaikkiaan 75 vuoden aikana on valmistunut noin 1700 kansainvälisen tukinnon suorittanutta radiosähkötäjiä. Koulutus on kestänyt puolesta vuodesta kahteen ja puoleen vuoteen.

Radiosähkötäjien viestivälineet ovat vuosikymmenien kuluessa muuttuneet radioteknisen kehityksen myötä kipinä-lennätinistä satelliittikauteen, ja toimenkuva sen mukaisesti. Sääntynyt radiosähkötäjä-nimike on saattanut antaa tehtäväkehityksestä puutteellisen kuvan, ja onkin lähes kaikkialla muutettu tehtäviä paremmin kuvaavaksi: tietoliikenneohjaaja, -tarkastaja, -teknikko, huoltoteknikko, jne. Liitto elää tavallaan myös uutta tulemistaan: siihen liittyy tasaisesti uusia tietoliikenteen ja -tekniikan ammattilaisia.

Liiton jäsenmäärä on nyt noin 750 jäsentä. Tästä yli puolet on työelämässä eri sektoreilla, ja vajaa puolet ansaituilla eläkepäivillä. Kauppalavaroilla perinteisissä sähköttäjän tehtävissä on kymmenkuntaa miestyövoimaa vastaava määrä, muutama kymmenen lisäkoulutettuna peränteknikoksi ja jonkin verran myös muussa merenkulun ammateissa.

Maapuolella jäseniä on muun muassa rannikkoradioissa, meripelastuskeskuksissa, ilmatieteen ja lentoliikenteen tehtävissä, merenkululaitoksessa, poliisihallinnossa, ulkoasiainhallinnossa, sekä yksityissektoreilla monenlaisissa eri tehtävissä.

Helsingissä maanantaina kokoonnut liiton 75-vuotisjuhla kokous piti ihmishengen hurjallisuutta merellä koskevista kansainvälisistä radioturvallisuusmääräyksistä Suomessa harjoitettua erivapausmenettelyä merenkulun turvallisuudelle vaarallisenä. Alueittain vanha toimiva järjestelmä on erivapauksilla enenevästi purettu ilmaan, että tilalla olisi ollut valmiina kansainvälisten määräysten mukaan rinnakkaisilla kokeiluilla vähintään yhtä luotettavaksi todettu uusi järjestelmä.

Estonia-turman yhteydessä runsas vuosi sitten uusi radiojärjestelmä liiton selvitysten mukaan petti pahoin. Liitto päätti kuitenkin tuolloin yhdessä muiden kansainvälisten veljesjärjestöjensä kanssa jäädä odottamaan virallisten selvitysten valmistumista, ennen enempää toimenpiteitä. Juhlakokous katsoi, että liitolla on tässä kansainvälisellä tasolla ammattikunnan puolesta ainakin moraalinen selvitysvastuu. - Estonia-turman tutkijatoimikunnan selvitys valmistuu ensi keväänä, jonka jälkeen liitto palaa asiaan.

SUOMEN TIETOLIIKENNETEKNISET RY

75-VUOTISKATSAUS

LIITON TOIMINTAAN 1920 - 1995

YLEISTÄ

Suomen Tietoliikennetekniset ry:n - aiemmin Suomen Radio-sähköttäjäliitto ry - toiminnasta on julkaistu 25-, 40-, 50- ja 60-vuotishistoriikit. 75-vuotishistorikin kirjoittamisesta on liiton hallituksessa tehty periaatepäätös; toteuttamistapa on harkittavana.

Tämä kirjoitus on vapaa katsaus liiton 75-vuotiseen toimintaan joten kirjoitus ei pyri vuosiluvin ja yksityiskohdin historikin tarkkuuteen, joskaan ei siitä poikkeamaankaan.

Liiton toiminta on esimerkiksi viimeksi kuluneen parin vuosikymmenen aikana ollut tavattoman vilkasta ja monisäikeistä. Erityisesti jouduttiin puolustamaan voimassaolevien kansainvälisten merenkulun radioturvanääräysten noudattamista ja vastustamaan niihin erivapauksilla myönnettyjä heikennyksiä. Koulutuksen tehostamiseksi tekniseen suuntaan tehtiin runsaasti töitä; samoin toimintakuvan pitämiseksi eri puolilla ajan tasalla. Normaalien tehtävien ohella.

Liitto haki toiminnalleen myös uudet yhteistoimintamahdollisuudet, entisten osoittautunutta epävakaaiksi tai suorastaan vaingollisiksi. Liiton oma jäsenkunta on eri tilanteissa pitänyt esimerkillisesti yhtä, mikä ei ole jäänyt huomaamatta.

75-vuotias liitto elääkin vahvasti ajassa lisääntyvin voimin.

KESKUSJÄRJESTÖ

Setelissä on kymmenen jäsenliittoa: Luotsiliitto, Suomen Opikoiden ammattiliitto, Suomen Palomiesliitto, Suomen kauppa-alusten tarkastajat, Ilmatalun tietoliikennetekniikalliset, merenkulkuhallinnon teknisiä edustava Viestiliikennetekniset, Tietotalan ammattiliitto, poliisivartioloita edustava Poliisihallinnon vartiola- ja toimihenkilöyhdistys, Suomen Erillisalajien Henkilöstön Yhteistyöjärjestö EHYT ja Tietoliikennetekniset. Näissä on yhteensä noin 5000 jäsentä, lisääntyen tasaisesti.

Setelillä on muunmuassa työehtosopimus merenkulkuhallituksen kanssa ja sen puitissa Turku radion henkilöstö.

Setelin järjestöjen yhteistoiminta on ollut hyvin tiivistä. Yhteistoiminnalla on yhdistysten erilliskysymyksiä saatu hoidetuksi. Esimerkiksi yhteistyö Luotsiliiton kanssa on ollut saumatonta ja hedelmällistä. Palomiesliiton liittyminen Setelin laajensi toiminnan kunta-sektorille, vahvistaen entisestään Seteliä ja sen toimintaedellytyksiä.

Liitto oli vuodesta 1956 vuoteen 1977 valtion jäsentensä osalla Virkamiesliiton jäsen. Vuonna 1977 liitto erosi Virkamiesliitosta ja liittyi kaikkein jäsenineen STTK:n jäsenliitoksi ja sen välityksellä myös valtion sektorin neuvottelujärjestö STTK-J:n jäsenliitoksi.

Setelin perustamisen yhteydessä hyväksyttiin liiton sitk-jäsenyyden vaihtaminen Setelin nimiin, tämän kasvaessa riittävästi Liiton omat riittävät keskusjärjestön edustukset sovittiin säilytettäväksi. Vaihdo tehtiin vasta 1992. STTK-J-jäsenyys on edelleen Tietoliikenneteknisten nimissä.

Keskusjärjestöyhdyden muutoksella tasavertaisettiin Setelin jäsenyhdistysten suhde keskusjärjestöön, vahvistettiin Setelin ja samalla sen kaikkien jäsenliittojen asemaa.

Tietoliikennetekniset on ollut tiiviisti STTK:n toiminnassa mukana ja saanut keskusjärjestöltä arvokasta tukea toiminnalleen.

JÄRJESTÖTOIMINTA

Merenkulkijajärjestöt

Merenkulkijajärjestöjen kanssakäyminen on luonnollista syistä ollut vilkasta kautta aikojen. Monissa yhteisissä kysymyksissä liitot ovat esiintyneet yhdessä, toisinaan lakko-varoitukseen asti.

Vuonna 1953 perustettiin Merenkulkijain Yhteistyötoimikunta käsittelemään yhteisiä kysymyksiä Sen seuraajaksi perustettiin vuonna 1972 Merenkulkijajärjestöjen Yhteistyöelin MYTEL ja rekisteröimätön löysä liittyä.

Mytellä on toisinaan ollut puolivirallinen esitysten tekijän rooli, esimerkiksi yhteisissä tes-kysymyksissä. Sopimuksia sen nimiin ole tehty, eikä voitukaan rekisteröimättömänä tehdä. Yhteisten asioiden käsittely-foorumina sillä on ollut merkitystä.

Syksyllä 1979 Merimies-Unioni, Konepäälystöliitto ja Radiosähkötäläliitto päättivät jatkaa Myte-yhteistyötään ilman Laivanpäälystöliittoa. Sen katsottiin eräissä neuvottelutilanteissa toimineen vastoin yhteistä etua. Nykyisin kokouksia pidetään yhdessä.

SETELI

Liitto on vuonna 1982 perustetun Suomen Erityisteknisten Liitto SETELI ry:n perustajajäsen. Setelin tarkoituksena on toimia jäsentensä yhteistyöjärjestönä. Seteli mahdollistaa myös pienten järjestöjen keskusjärjestöyhteyden.

Setelin toiminta on perustamisesta lähtien liittynyt kiinteästi Tietoliikenneteknisten toiminnan yhteyteen; liitto hoitaa Setelin normaali toimisto- ja järjestöpalvelut ja tarvittaessa avustaa jäsenliittoja neuvottelu- ja sopimustoiminnassa.

LIITON PERUSTAMINEN

Kansainvälinen radiosähkötäläkoulutus alkoi Suomessa syksyllä 1920. Tätä ennen muutama suomalainen sotilasradiosähkötäläkoulutuksen saanut oli suorittanut kansainvälisen radiosähkötäläitutkinnon Kööpenhaminan radiokoulussa.

Tämän uuden viestikoulutuksen myötä syntyi maahan kokonaan uusi ammattiryhmä, radiosähkötälät. Ensimmäiset radiosähkötälät sijoituivat kauppalaivoille ja rannikkoradioasemille; vähitellen radion käytön yleistymisen mukana myös muille sektoreille.

Ensimmäisen kansainvälisen radiosähkötäläkurssin oppilaat pohtivat tulevaa ammatillista asemaansa ja tulivat yksimielisesti siihen tulokseen, että hajalleen eri työpaikkoihin sijoittuva ammattikunta tarvitsee oman etujärjestön, kuka yksinään ei pärjää, eikä kokonaan uuden ammattiryhmän edunvalvontaa ole uskominen muiden varaan.

Kurssilaiset päättivätkin yksimielisesti marraskuun 21. päivänä 1920 kokouksessaan perustaa Suomen Radiosähkötäläliiton. Kaikki ensimmäisen kurssin 32 radiosähkötäläoppilasta liittyivät heti oman järjestön jäseniksi. Tulevilla radiosähkötälillä oli näin jo ennen valmistumistaan valmiina oma ammattijärjestö.

Liitto - eli radiosähkötäläoppilaat - ryhtyi myös heti valmistelemaan työehtosopimusestystä laivanvarustajille. Sopimus syntyiikin vain parisen viikkoa kurssin päätyttyä.

Liitto toimi alusta pitäen todellisen ammattijärjestön tapaan, omista tavoitteista oltiin tietoisia ja valmiit niiden puolesta myös toimimaan.

LIITON JÄSENISTÖ

Liiton jäsenyyden ehdoksi perustamiskokouksessa asetettiin kansainvälisen radiosähkötutkinto. Liiton jäsenmäärä kasvoi näin samassa tahdissa kuin mitä radiosähkötutkintaa koulutuksesta valmistui. Kaikkiaan 75 vuoden aikana kansainvälisen tutkinnon on suorittanut noin 1 700 radiosähkötutkijaa.

Vuodesta 1970 liiton jäsenyysehtoihin rinnastettiin myös soittarasiosähkötutkinnon omaavien työehtävisssä saavuttama ammatillinen pätevytyminen.

Vuonna 1986 liiton nimi muutettiin nykyiseksi. Samassa yhteydessä tarkistettiin myös jäsenyysehtoja ajan tasalle, tehtäväkuvien ja pätevyysehtojen 65 vuoden aikana tapahtunutta kehitystä vastaavaksi. Jäseneksi voidaan nyt hyväksyä tietoliikenneteknisen tai vastaavan erityisteknisen koulutuksen saanut henkilö ja näiden muodostama jäsenyhdistys. Uusia jäseniä onkin tasaisesti liittynyt liittoon ilman erityistä kampanjaa.

Järjestäytymisaste liitossa on aina ollut lähellä 100 %, mikä pienen erityisryhmän edunvalvonnan kannalta on suuri etu, ja toisaalta välttämätöntäkin. Hyvin merkittävää on myöskin jäsenen ns. jäjestöuskollisuus; mikä tarkoittaa liiton jäsenyyden säilyttämistä, muille toimialoille tai eläkkeelle siirtymisestä huolimatta. Liiton jäsenmäärä vuosikymmenen välein on ollut seuraava.

1920	32	jäsentä (perustajajäsenet)
1930	95	
1940	330	
1950	420	
1960	560	
1970	690	
1980	820	
1990	840	
1995	750	

Viimeisen lukumäärän pieneminen kahteen edelliseen lukumäärään näiden johdosta lähinnä toimivien osoitietojen puuttumisesta johtuneesta jäsenyyden tarkistamisesta.

Rannikkoradioasemien käsiaviteisen kaupallisen liikenteen vähentämisen vedoten Posti- ja lennätinhallitus päätti supistaa 1980-luvun puolivälin tienoilla rannikkoradioiden määrän viidestä yhteen, eli hoitaa kaikki rannikkoiden radiokanavat Helsinki radiosta käsin.

Liitto katsoi, että tämä heikentää ja vaarantaa meriturvallisuutta liaksi. Liitto oli jo 1970-luvulla esittänyt hätäradiotoiminnan siirtämistä rajavartiolaikoksen meripelastuskeskusten hoitettavaksi; laitoksen ollessa muutenkin meripelastuksesta vastaava viranomais. Rajavartiolaikos ei kuitenkaan kansainvälistä siviilien hätäradiotoimintaa tahtonut tehtäviinsä ottaa.

Kun rannikkoradioiden rajujen päivitysvähenemysten tilalle ei ollut tulossa mitään korvaavaa päivitystä, katsoi liitto oikeaksi puuttua asiaan, varsinkin kun sen jäsenet käyttämisessä vastaisivat myös kansallista hätäradiojärjestelmää. Liitto teki useita esityksiä hätäradio toiminnan turvaamiseksi ja samalla rannikkoradioiden muun toiminnan kehittämiseksi.

Rannikkoradioiden supistushankkeista tehtiin Edunkuntakyselyä, valtiontutkimuskasatjat puuttivat asiaan, liikenneministeri määräsi supistuskokeilun lopetettavaksi, supistushankkeita vastusti lähes 200 eri järjestöä, työryhmät selvittivät asiaa, jne. Lopulta liitto turvautui järjestöllisiin toimiin vuonna 1988. Siinä yhteydessä Helsinki radion henkilöstö hyväksyi muiden radioasemien sulkemiset, jolloin toiminta puosi pohja. Tätä seurasi Vaasan, Hangon ja Kotkan rannikkoasemien päivitysten sulkemiset. Mariehamnin radion rajoitettu toiminta säilyi.

Liitto katsoo, että karstun hätäradiojärjestelmän pettäessä eivät liiton jäsenet ole siitä vastuussa. - Estonia-turman osalta liitto on päättänyt odottaa virallisia selvityksiä ennen muita toimia.

Valtion sektorin edunvalvonnan ongelmana on edelleenkin liian keskietty sopimusjärjestelmä. Erityiskysymyksiä pääsee yleensä hoitamaan vai eroamalla yläjärjestöstään.

Lentosähkötäjät

Lentokoneiden radiosähkötäjien palkoista ja muista työehdoista liitolla oli vuodesta 1938 lähtien työehtosopimus Aero Oy:n ja vuodesta 1956 lähtien vuoteen 1970 saakka liiketoimintajien keskusliiton kanssa.

Vuonna 1952 käynnistetyn lennonjohtajajärjestelmän seurauksena lentokoneiden sähkötäjät siirtyivät muihin. Lennonjohtajien edunvalvonnasta huolehtii lennonjohtajien yhdistys.

Valtion sektori

Valtioneuvosto hyväksyi liiton vuonna 1946 neuvotteluoikeuslain mukaisesti neuvotteluosapuoleksi kaikissa niissä laitoksissa, joissa liitolla oli jäseniä, eli samat kuin nykyäänkin.

Neuvotteluoikeus joutui koetukselle heti seuraavana vuonna: rannikkoradioasemien, ilmailuviestiasemien ja jäänmurtajien radiosähkötäjät irtisanoutuivat palkkaerimielisyyksien takia: riita ratkesi tämän uhan avulla. Sitä jouduttiin kuitenkin uudella uhkauksella palauttamaan, ennenkuin työnantaja suostui noudattamaan tehtyä sopimusta.

Liitto oli vuonna 1956 liittynyt Virkamiesliiton jäseneksi. Keskeinen sopimustoiminnan johdosta pienten erityisryhmien asioihin ei tahtonut riittää tarpeeksi huomiota. Liiton mielestä radiosähkötäjien palkkaus oli jäänyt jälkeen. Kun esitykset eivät johtaneet tulokseen, antoi liitto helmikuussa 1970 rannikkoasemia ja jäänmurtajia koskevan lakkovaroituksen, mikä joihi 10 päivän lakkoon. Sopimuksella saatiin palkkoja osittain korjatuksi. Lisäksi asetettu toimikunta selvitti asiaa ja selvityksen perusteella suoritettiin palkkauksen oikaisuja.

Poliiradion radiosähkötäjien kantaapelin virat muutettiin myös 1970 viestiohjaajan ja radiosähkötäjän viroiksi ja korotettiin palkkausta. Poliisiradion henkilöstön toimekkuvuuden tuloihin 1990-luvun alussa perusteellinen muutos: radioliikenteen pävyystys lopetettiin ja viroista tehtiin poliisin tietojärjestelmän ja viestitoiminnan perusvirkoja; myöntämisen kehityssuunta.

JÄSENISTÖN TOIMIPAIKAT

Alkuvuosisikymmenenä jäsenistön toimipaikat olivat lähinnä kauppalaivoilla, rannikkoradioasemilla, jäänmurtajissa sääpalvelussa ja siviili-ilmailussa.

Laivaradiosähkötäjien työpaikat lisääntyivät sitä mukaa kuin aluksiin asennettiin radioasemia. Enimmillään niitä oli 1980-luvun tienoilla; noin 250 jäsenellä oli työpaikka kauppalaivastossa. Pari vuotta aiemmin käyttöönotetusta ns. vuorottelujärjestelmästä johtuen työpaikkoja oli noin puolitoista alusta kohden.

Merenkulkuhallituksen myönnettyä kansainvälisten radioturvallisuusmääräysten edellyttämää pakollisesta radiosähkötysasemasta yleisen erivapauden liiton jyrkistä toimista huolimatta 1980-luvun lopulla, alkoivat laivatyöpaikat tästä johtuen nopeasti vähetä. Vuoden 1994 tilastojen mukaan suomalaisissa aluksissa palveli noin kymmentä miestä työvoimaa vastaava määrä radiosähkötäjiä. Lisäksi muutama kymmenen on jatkokoulutettu perämiehiksi, ja kymmenkunta jäsenistä toimii muissa merimiesammateissa.

1940-luvun lopulla käynnistetyn poliisiradiotoiminnan hoitivat alusta lähtien - sittemmin liiton jäseniksi liittyneet - radiosähkötäjät.

Helsingin olympialaisten aikaan käynnistetyn lennonjohtotoiminnan hoitivat kansainväliset radiosähkötäjät, koulutuksen erityyessä ja sitä myötä lennonjohtajien järjestäytyessä omaan yhdistykseensä myöhemmin; radiosähkötäjiä-lennonjohtajien säilyttäessä uskollisesti edelleen myös liiton jäsenyytensä.

Rajavartiolaitoksessa liiton jäsenet toimivat lähinnä meripelaustustoiminnan viestitehtävissä; ulkoasiainhallinnossa jäsenet hoitavat kansainvälisiä radioyhteyksiä ja toimivat YK:n rauhanturva-tehtävissä.

Posti- ja lennätinlaitoksen muututtua liikelaitokseksi 1990-luvun alussa ei sen toimintakuvaa ja tehtäviin katsottu soveltuvan ihmishengen turvaamiseksi merellä tarkoitun kansainvälisen hätä- ja turvallisuusradio-, eli rannikkoradiooiminnan ylläpitäminen. Säästösten muutoksella vastuu hätäradio-toiminnasta siirrettiinkin merenkululaitokselle vuonna 1991.

PI:n liikelaistumisesta ja rannikkoradioiden maksullisen käsivälitteisen radioliikenteen supistumisesta johtuen Kotkan, Vaasan ja Hangon - yöaikaan myös Maarianhaminan - rannikkoradiot kauko-ohjattiin Helsinkiin ja paikallinen päivitys lopetettiin, aiheuttaen työpaikkojen menetyksiä. Palveluksessa olleet radiosähkötäjät osittain sijoitettiin uusiin tehtäviin ja tehtiin muutama eläkejärjestely.

Merenkululaitos on vastaanottanut kansainvälisen hätäradioiminnan ylläpitovelvoitteistaan ostamalla nämä palvelut PI:ltä, eli nykyiseltä Telecom Finland Oy:ltä. Käytännössä Helsinki radioita ja Mariehamnan radioita. Samaan aikaan Nauvon Pärnäsissä rakennetun Turun meriliikennekeskuksen yhteyteen on perustettu merenkululaitoksen alainen uusi rannikkoradio-asema, Turku Radio. Asemalle keskitetään entisten rannikkoradioiden kansainväliset hätäradiodokanavat pitkän Suomen rannikko, Helsinki ja Mariehamnan mukautettuna. Turku Radio aloitti toiminnan vuoden 1994 alusta asteittain, kanavien siirrot toteutetaan vuoden 1995 lopulla.

Valtion henkilöstömäärän vähentämisestä ja uusien henkilöiden palkkaamis-kielloista johtuen Turku Radion henkilöstöksi siirtyi sopimuksesta jättänyt radiosähkötäjiä, turvaten samalla tämän ryhmän työpaikat.

Radiosähkötäjät ovat merimiesammattin päätettyään sijoittuneet varsin hyvin muuhun työelämään, ja myös huomattavassa määrin jatkaneet opiskeluaan. Hyvänä esimerkkinä tästä on vuonna 1948 radiosähkötäjäntutkinnon suorittanut nykyinen liiton kunniapuheenjohtaja **radiosähkötäjä, rovasi Tarmo Nuotto**, toki ansaituilla eläkevuosillaan nykyään.

Suhde radiosähkötäjien ammattinukuntoa edellyttävissä tehtävissä ja muissa tehtävissä olevien liiton jäsenten välillä on vakintunut suunnilleen suhteeseen puolet ja puolet.

Liitto esitti Englannin mallin mukaista kokeilua myös suomalaisilla aluksilla. Finlinesin kanssa solmittiinkin aluksi paria alusta koskeva kokeilusopimus. Varustamo sanoi sopimuksen kuitenkin irrti ja tulokset jäivät saamatta.

Kun radioturvamääräyksiä kansainvälisessä merenkuluttajajärjestössä (IMO) suunniteltiin muutettavaksi juuri radio-operaatiorin suorittamaa laitteistojen kunnossapitoa sallivaksi, hätäradioiminnan ohella, pyrki liitto saamaan kokeilotoiminnasta sopimuksen aikaan varustamoyhdistyksen kanssa, tuloksetta.

Merenkuluhallituksen tehtyä yleisen erivapauspäätöksen, eli myönsi kaikille halukkaalle vapautuksen Solas-sopimuksen radiosähkötysasemaa koskevista määräyksistä, ei liitolle jäänyt enää muuta mahdollisuutta puolustautua kuin työnsänsä. Se toteutettiin keuhalla 1988 neuvottelujen ajaututtua umpikujan.

Työtaistelun tuloksena Neste-varustamon kanssa solmittiin viisivuotinen kokeilusopimus radiosähkötäjien toimintakuvan muuttamisesta Englannin malliin. Muiden merkittävien varustamoiden kanssa valmiksi neuvotellut sopimukset jäivät viime hetkellä vahvistamatta, konepäällystölaiton vetäessä tukensa pois omien sopimusehtojensa tulla radiosähkötäjien lakon avulla hoidetuiksi. - Konepäällystön johto oli sitten vuoden 1980 vaihtunut. - Tämän jälkeen varustamot nopeassa tahdissa ottivat erivapaudet käyttöön.

Nesteen aluksilla kokeilu käynnistyi sovituilla tavalla ja myönteisin tuloksin. Varustamon asenteissa tapahtui kuitenkin kokeiluun näiden kiristymistä: toimintakuvan muuttamisen tähtäävien kokeilujen sijasta ryhdyttiin vaatimaan sähkötäjien poistamista ennen kokeilukauden päättymistä. Vuonna 1992 kokeilusopimusta sovitettiin muutettuna jatkettavaksi vielä vuodelle, eli päättyämään huhtikuussa 1994, jonka jälkeen Nesteen aluksille jäi sopimuksista muutama lähellä eläkeikää oleva radiosähkötäjä. Osa siirtyi perämieskoulutukseen.

AMMATTIKOULUTUS

Radiosähköttäjäkoulutuksesta huolehti vuosina 1920-1925 puolustuslaitos; olihan kaikilla oppilaita peruskoulutuksena sotilasradiosähköttäjän tutkinto. Vuodesta 1926 vuoteen 1972 koulutuksen järjestämisestä huolehti puolestaan lennätinlaitos, sittemmin posti- ja lennätinhallitus.

Vuoden 1950 paikkeille asti radiosähköttäjäoppilaat vastasivat kaikista kurssikustannuksista; opettajien palkkoista, jne. Vasta 1972 koulutus liitettiin muun ammatillisen koulutuksen yhteyteen; Rauman merenkulkuopistoon. Ruotsinkielinen koulutus alkoi vuonna 1954 Maarianhaminan merenkulkuoppilaitoksessa.

Pääsyaatimuksena radiosähköttäjäkoulutukseen oli alusta lähtien keskikoulututkinto ja 1950-luvun lopulle asti sotilasradiosähköttäjän tutkinto. Kurssille hakeutuvia on ollut niin runsaasti, että keskimäärin kolmannes pääsi koulutukseen. Tästä johtuen koulutusaika voitiin pitää suhteellisen lyhyenä, alun puolesta vuodesta kahteen ja puoleen vuoteen. Tosin liiton kannanottojen mukaan koulutus nähtiin läpi vuosikymmenien jatkuvasti laahaavan perässä; erityisesti tekniikan kehityksestä johtuen.

Teknillisestä kehityksestä johtuen 1970-luvun puolivälissä aloitettiin aiemman koulutuksen saaneiden neljän kuukauden mittaiset täydennyskoulutukset pääasiassa teknillisissä aineissa. Jatkokoulutus lyhyiden tekniikan tehokurssisarjojen muodossa aloitettiin vuonna 1979. Niissä keskityttiin yksinomaan alusten elektronisten radio- ja navigointilaitteiden kunnossapitokoulutukseen erittäin hyvin tuloksin.

Peruskoulutuksen uudistamisessa 1972 kaksivuotiseksi esiintyi ongelmia; opetusaika osoitautui liian lyhyeksi, sitä pidennettiinkin vuonna 1980 puolella vuodella. 1980-luvulla liiton esityksestä koulutus suunniteltiin yhdistettäväksi muun tietoliikenneteknisen koulutuksen yhteyteen; erikoistumis- koulutusjako olisi järjestetty merenkulkuoppilaitoksissa. Epävarmuus ammatin roolista pysäytti hankkeen, eikä erikoistumiskoulutusta - entistä radiosähköttäjäkoulutusta - ole muutenkään enää 1990-luvulla järjestetty.

Erivapaudet

Aivan oma lukunsa edunvalvonnassa on myöskin ihmishengen turvaamista merellä koskevien voimassaolevien kansainvälisten radioturvallisuussääntöjen puolistaminen ja merenkulkuhallituksen niihin laajamittaisesti tekemien erivapaus- heikennysten vastustaminen 1970-luvun lopulla ja koko 1980-luvun.

Ruotsin merenkulkuhallitus ryhtyi 1970-luvun alussa myöntämään erivapauksia Solas-sopimuksen pakollisista radiosähköttysasemaa koskevista määräyksistä, ilman sen kummempia perusteita. Ruotsin erivapausmenettely laajeni niin, että vuosikymmenen lopulla esimerkiksi kaikista Itämeren liikenteen aluksista oli poistettu radiosähköttäjä. Ruotsissa oli runsaasti liikatonistoa ja vastaavasti liikaa merenkulkijoita. Radiosähköttäjät kuuluivat siellä vähemmistönä perämiesten liittoon.

Suomessa ryhdyttiin vetoamaan ruotsalaisten menettelyyn. Merenkulkuhallitus suhtautui niihin myönteisesti; ensimmäiset erivapaudet myönnettiin Eckerö-Linien matkustaja-aluksille toukokuussa 1978. Liitto julisti välittömästi koko Ahvenanmaan liikenteen saartoon ja varustamo perui erivapaudet.

Erivapausmenettely jatkui eri muodoissaan koko 1980-luvun; samoin liiton toimenpiteet. Kansainvälisellä tasolla Ruotsin ja Suomen pakollisista radioturvallisuussääntöjä myöntämät perustectomat erivapaudet tuomittiin. Eduskunnassa puolueet laidasta laitaan asettuivat liiton puolelle, valtiontilintarkastajat puuttuivat asiaan, jne. Väillä saatiin aikaiseksi parin vuoden rahoitussopeimus.

Englannissa ja Yhdysvalloissa oli sovittu kolmikantaisesti, eli ammatiliiton ja varustajien sekä ao. viranomaisen kesken radiosähköttäjien toimenkuvan muuttamisesta aluksilla niin, että sähköttäjä voi vaihtaaikanaan suorittaa elektronisten laitteiden kunnossapitotöitä, kunhan hätäliikenne tulee turvatuksi. Kokeilusta saatiin hyviä tuloksia ja vakiintui käytäntöön.

EDINVALVONTA

Eläköonnan merenkulku

Ensimmäisen radiosähkötäjäkurssin oppilaiden työehtosopimusety johti sopimuksen solmimiseen liiton ja Suomen Höyrylaivaosakeyhityn välillä huhtikuussa 1921. Sopimusta noudattivat muutkin varustamot. Tätä ennen jo joulukuussa 1920 Valtameri Oy:n kanssa yhden laivan osalta oli sovitettu minimi-palkkasopimus; SHO:n sopimuksen katsotaan kuitenkin aloittaneen liiton varsinaisen tes-toiminnan. Menetelyä SHO:n kanssa jatkettiin aina vuoteen 1941 saakka: sitä lähtien sopimusosapuolena on ollut varustamoyhdistys.

Uuden ammatityhmän sijoittuminen laivayhteisöön ei ollut mukautonta, esimerkiksi lausäädännön kannalta: päällystö vai miehistö. Työehtosopimuksiin oli otettava tästä erityinen ehto: radiosähkötäjä luetaan päällystöön kuuluvaksi.

Palkka- ja muista työehdoista liitto joutui useamman vuosikymmenen ajan hakemaan palkkaansa: vasta 1976 sovittiin radiosähkötäjien palkkauksen rinnastamisesta yliperämielien ja I konemestarin palkkaukseen, rauhoittaen sitä osin tilannetta.

Oman lukunsa liiton monissa jäjestöllisissä toimenpiteissä muodostaa vuoden 1980 ulkomaanliikenteen ja jäänmurajien kahdeksan viikkoa kestänyt työsulku ja lakko, johon liitto joutui tahtomattaan.

Merimies-Unioni oli työajan lyhentämisestä syntyneen kiistan takia antanut lakkovaroituksen, koskien Ikkennettä pohjoismaiden satamiin, sekä jäänmurajia. Laivapäällystöliitto antoi maailmanlaajuisen lakkovaroituksen. Radiosähkötäjäliitto ja Konepäällystöliitto päättivät pysyä kauppariivojen työselkakuksen ulkopuolella.

Yllättäen varustamoyhdistykset julistivat radiosähkötäjiä ja konepäällystön maailmanlaajuisen työsulkuun. Valtovaraministerio julisti puolestaan jäänmurajien radiosähkötäjiä työsulkuun liiton annettua lakkovaroituksen vuorottelusopimuksittaisa. Työsulku oli vaiholla ensimmäinen laatuaan.

Tähän liitot vastasivat Suomen satamia koskevilla kauppariivojen lakkovaroituksella vältyttyänsä sopimusehtojen työnantajanpuolen sanelulta. Jäänmurajien sähkötäjille oli tätä ennen pitkät ajat pyritty saamaan vuorottelusopimus aikaa ilman tulosta.

Laivapäällystöliiton peräännytyä lakkouhkaustaan ja tehtyä Unionin vaatimukset vesitävän sopimuksen, pyrkivät varustamoyhdistykset rajamaan työsulkinsa Merimies-Uniionin lakkorajojen mukaisiksi, mikä olisi ratkaisevasti heikentänyt radiosähkötäjien ja konepäällystön lakkotehoa. Liitot eivät tähän rajaukseen suostuneet.

Varustamoyhdistykset vastustivat työajan lyhentämistä jyrkästi ja kymmeniä aluksia pysähtyi ympäri maapallon. Radiosähkötäjiä poistuiivat aluksista hoelleihin ja kotimaahan ja konepäällystö toi esi alukset tästä johtuen vajaamiehitevyiksi ja pitivät ne laitureissa, laivapäällystön lähtöhaluista huolimatta.

Työsulku rakoihi uhkaavasti Radiosähkötäjäliiton ja Konepäällystöliiton solmitessa suoraan varustamojen kanssa ison nipun varustamo- ja laivakohiaisia työehtosopimuksia ja vapauttaessa näiden aluksia työsulusta ympäri maapallon.

Liopulla varustamoyhdistykset sopivat työaikaikiistansa Unionin kanssa. Radiosähkötäjien ja konepäällystön taholta sitä vielä paranneltiin ja sovittiin eräistä muistakin ehdoista. Jäänmurajien radiosähkötäjille sovittiin tavoiteltu vuorottelusopimus ja tuntuval palkankorotukset.

Laivapäällystöliitto kuittasi tavau mukaisesti muiden jäjestöjen työtaistelulla saavuttamat sopimusedut. - Muut kolme merenkulkijajäjestöä olivat jo edellisvuonna erottaneet laivapäällystöliiton merenkulkijajäjestöjen yhteistyöelimestä, yhteisten etujen vastaisen toiminnan takia.